MALTA

QORTI TA' L-APPELL

ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS

Seduta tat-12 ta' Gunju, 2009

Appell Civili Numru. 488/2004/1

Anthony Grima u Chris Grima

vs

David Micallef
ezercenti l-kummerc taht l-isem ta' "Sea Gold Europe"

Il-Qorti,

Fis-17 ta' Frar, 2009, il-Qorti Civili tal-Magistrati (Malta) ippronunzjat is-segwenti sentenza fl-ismijiet premessi:-

> "Il-Qorti:-
>
> Rat li l-atturi pprezentaw avviz quddiem din il-Qorti nhar l-ghaxra (10) ta' Settembru 2004 fejn talbu lil Qorti tikkundanna lill-konvenut ihallashom is-somma ta' LM4,247 rapprezentanti din is-somma valur ta' merkanzija diffetuza mixtrija minn l-atturi konsisenti fid-distruzzjoni ta' diversi prodotti tar-

raba, kawza ta’ kimika difettuza li ntuzat minn l-attur wara li giet mixrija minghand il-konvenut.

Bl-ispejjez u b’hekk il-konvenut ingunt in subizzjoni.

Rat in-nota ta’ eccezzjonijiet tal-konvenut pprezentata nhar l-hdax (11) ta’ Novembru 2004 fejn ecepixxa s-segwenti:-

1. Illi ‘n linea preliminari, l-eccipjenti jecepixxi li huwa ma biegh xejn lill-attur Chris Grima msemmi fl-avviz w ghalhekk m’ghandu l-ebda relazzjoni guridika mieghu.
2. Illi ‘n linea preliminari l-eccipjent jecepixxi li l-azzjoni hekk kif promossa mill-atturi, hija guridikament improponibbli, stante li filli l-atturi qieghdin jitolbu refuzjoni ta’ prezz ta’ merkanzija u filli qieghdin jitolbu danni w ghalhekk japplika l-principju ‘*electa una via non datum recursus ad alteram*’ (**Angelo Fenech vs Paul Grech** deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili per Imhallef J. R Micallef fl-erbgha w ghoxrin (24) ta’ Settembru 2001).
3. Illi fil-mertu, l-pretensjonijiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-merkanzija mibjugha u kkonsenjata mill-eccipjent lill-Anthony Grima, kienet tal-kwalita pattwita, tant illi l-eccipjent ittestja tali prodott ma persuni specjalizzati u rinomati f’dan is-settur u dawna kkonkludew li tali prodott huwa wiehed ta’ kwalita ottima u dana hekk kif se jirnexxielu jipprova l-istess eccipjent waqt it-trattazzjoni ta’ din il-kawza.
4. Illi fil-mertu l-eccipjenti m’huwa risponsabbli ghall-ebda danni fil-konfront tal-atturi.
5. Illi fil-mertu u minghajr ebda pregudizzju ghall-eccezzjonijiet gja moghtija, fi kwalsiasi kaz l-atturi jridu jipprovaw d-danni li huma sofrew.
6. Illi fil-mertu u fl-aghar ipotesi l-pretensjoni attrici hija wahda eccessiva.
7. Salv eccezzjonijiet ulterjuri hekk kif premessi fil-ligi.

Ikkunsidrat;

Anthony Grima l-attur xehed nhar it-tnejn (2) ta' Frar 2005, fejn spjega li huwa jahdem madwar sebghin tomna raba fl-inhawi tal-Mellieha. Fis-sajf tas-sena 2003 kien mar ikellmu persuna li jismu Armando li jimporta xi sustanzi tajba ghar-raba u kien infurmah li kellu xi kimika organika li biha seta' jzid il-produzzjoni tieghu mir-raba bi tletin fil-mija (30%). Wara li kien spjegalu xi aspetti ta' din il-kimika, li qal li kienet qed tigi impurtata minn Taljan, huwa ikkonvincih sabiex jaghmel prova fuq l-ghalqa tieghu li kellu bil-bettieh. Huwa ghalhekk ghamel din il-prova u ra li l-ghalqa li kellu bil-bettieh spiccat fix-xejn w ghalhekk kien informa lil dan Armando b'dak li kien gralu. Huwa mar jara x'kien gara u dan qallu li dak gara peress li ma kienx uza dik il-kimika mill-bidu nett w ghalhekk gie li ta' sustanza fuq fertilizzant li diga kien hemm fuq il-prodott u b'hekk gie kawzat hsara fil-wicc tar-raba. Huwa ghalhekk ikkonvinca ruhu li ghaz-zriegh tal-hjar u tal-bzar li ried jaghmel fis-serer huwa kien ser juza dan il-ferilizzant mill-bidu. Jghid li dan Armando kien qed ibiegh dan il-prodott ghan-nom tal-konvenut.

Huwa ghalhekk ghamel dak kollu li kien qallu biex jaghmel dan Armando, xtara l-ferilizzant organiku skond id-dokument esebit u mmarkat bhala Dok. AG 1 datat sbatax (17) ta' Lulju 2003. Huwa jghid ukoll illi hallas is-somma ta' LM1,105.92 ghal dan il-prodott oltre LM270 ghall-*pellets* ta' *soil conditioner.* Qal li ghal bidu ra li l-prodott kien qed jikber sew izda wara xi xahrejn innota li kien hemm xi sinjali ta' mard w ghalhekk rega' gab ir-rapprezenant tal-konvenut sabiex jara x'kien qed jigri, izda dan qallu li ma kellux ghalfejn jinkwieta ghaliex dak li kien qed jibza minnu, fil-fatt ma kienx qed jissucidi, ghalkemm wara ftit ta' zmien il-pjanti tal-hjar nixfu. Huwa esebixxa tlett ritratti li jindikaw l-istat tal-pjanti fil-bidu meta kienu qed

jikbru, kif bdew jiddeterjoraw u kif fil-fatt spiccaw nixfu wara xaghrejn. Dawn ir-ritratti gew immarkati bhala Dok. AG 2. Meta ra hekk waqqaf il-prodott li kien xtara u rega’ dar ghall-fertilizzant li kien juza qabel u dan sabiex ipoggih fuq il-bzar. Jghid li fil-fatt il-bzar salvah u kiber regolarment. Huwa jghid li sofra danni billi nixfulu l-hjar u b’hekk m’ghamel l-ebda bejgh tieghu.

James Vella xehed nhar is-sittax (16) ta’ Marzu 2005 u stqarr illi huwa bidwi w ghandu bicca raba hdejn l-ghalqa ta’ l-atturi. Spjega li jiftakar li darba minnhom kien qieghed fil-ghalqa tieghu u jaf li kien gie xi rapprezentant ta’ xi kumpanija biex ibiegh xi prodotti ta’ kimika lill-attur. Qal li anke sahansitra kien avvicina lilu pero kien iddecida li l-ewwel jara kif imur Grima, mbaghad skond ir-rizultat tieghu, jimxi hu. Huwa ghalhekk segwa l-progress tal-prodotti ta’ Grima li jaf li minn sena ghal sena jkollhom prodott ahjar ghax jahdmu bis-serer. Huwa pero nnota li bl-uzu tal-prodott tal-konvenut, il-prodotti tieghu marru ghall-ghar. Jiftakar li d-dulliegh li kien barra mis-serer kien miet kif ukoll ra li l-hjar gewwa s-serer kien miet ukoll.

In kontr’ezami jghid li l-prodott li biegh il-konvenut kellu fih kemm il-bexx kif ukoll il-fertilizzant. Kif hadmu ta’ Grima jghid li jassumi li hadmu skond ma qalilhom ir-rapprezentant tal-konvenut, ghalkemm ma kienx ikun dejjem prezenti.

Anthony Sammut xehed nhar is-sittax (16) ta’ Marzu 2005 fejn stqarr li ilu jaf lil ahwa Grima ghal diversi snin. Ikkonferma li huwa jikkoltiva r-raba w ghandu ghalqa bis-serer. Qal li l-ghalqa tieghu ma hiex vicin dik tal-ahwa Grima, izda jghid li kien xtara prodotti kimici ghall-agrikoltura minghand il-kumpanija Sea Gold Europe. Jghid li din il-kumpanija kienet ikkonvincietu li l-prodotti taghha kienu ahjar minn prodotti ohra li kien hemm fuq is-suq w allura ddecieda li jixtri mill-prodott taghhom

u effettivament kien xtara il-fertilizer Sea Gold minn taghhom kif ukoll il-bexx. Ir-rapprezenant ta’ din il-kumpanija kien mar l-ghalqa tieghu u wrieh kif kellu juza dawn il-prodotti u huwa hekk kien ghamel, kif kien gie spjegat lilu. Ghall-ewwel beda jinnota li l-prodott kien sejjer ghall-ahjar w imbaghad f’daqqa wahda, beda jara kollox imur ghall-aghar u kien ser imutlu kollox. Huwa ghalhekk, kien cempel lir-rapprezentanti tas-socjeta biex imorru jaraw x’qed jigrilu u qalulu li kienu sejrin jinvestigaw, izda ma marrux. Huwa jikkonferma li l-atturi kienu xtraw l-istess kimika u fertilizzant li kien xtara hu u kien jara kif kienu mixjin u fil-fatt sab li kien qed imutilhom kollox kif gara lilu.

In kontr’ezami jghid li r-rapprezentant tas-socjeta minghand min kien xtara il-kimika kien jismu Angelo Gambra. Illi nhar it-tmintax (18) ta’ Mejju 2005 huwa esebixxa bhala Dok. AS, l-*invoice* u l-ircevuta tal-materjal u tal-kimika li kien xtara minghand il-konvenut. Ikkonferma pero li ma kienx talab lis-socjeta konvenuta sabiex thallsu lura ghall-prodotti kimici u fertalizzant li kien xtara. Qal li qatt ma kien kitbilhom dwar l-ilmenti tieghu kien icemplilhom biss. Ikkonferma li huwa bhala ammont ta’ flus kien nefaq ghand il-konvenuti s-somma ta’ LM106. Jghid li ma kien ghamel l-ebda kuntatt ma xi rapprezentant jew tekniku fid-Dipariment tal-Agrikoltura dwar dan il-kaz.

Chris Grima l-attur ukoll xehed fis-sittax (16) ta’ Marzu 2005 u qal li huwa jahdem fir-raba li ghandhom il-Mellieha u jiftakar li darba minnhom kien mar ghandhom rapprezentant tas-socjeta konvenuta u qallu li kellu ghal bejgh *organic fertilizer* li jaghti prodott ahjar ta’ tletin fil-mija. Jghid li huma ghandhom sebghin tomna taht koltivazzjoni agrikola. Huma ghalhekk xtraw il-prodott u bdew jaghmlu ezatt kif qalilhom ir-rapprezentant tal-kumpanija li kien imur ta’ spiss jara kif kienu qed japplikaw il-kimika bl-

intendiment li jara l-progress tal-prodott. Huwa baqa' jmur ghandhom sakemm il-prodott kien gej 'l quddiem, izda meta l-prodott m'ghamilx aktar progress, ma baqax imur. Ghall-ewwel ppruvaw il-prodott fuq id-dulliegh u wara fuq il-hjar. Jghid li l-prodott mar lura hafna u ttantaw jirrangaw kif setghu u dan billi waqfu l-applikazzjoni tal-prodott u bdew juzaw prodott iehor.

Anthony Grima l-attur xehed nhar it-tmintax (18) ta' Mejju 2005 u pprezenta l-*vouchers* tal-hlasijiet li rcieva minghand il-pitkalija bhala valur tal-prodott agrikolu li huwa jikkonsenja hemmhekk. Dawn il-*vouchers* jirreferu ghax-xhur minn Ottubru 2004 sa Jannar 2005 u dawn gew immarkati bhala Dok. Z. Qal li n-numru tieghu tal-pitkalija huwa 175158 u dan jinsab ittimbrat fuq kull *voucher*. Dawn jindikaw li sa l-ahhar ta' Dicembru 2004 kien thallas bhala valur ta' prodott, tletin elf, disgha u erbghin lira u sebgha u ghoxrin centezmu (LM30,940.27) u sal-wiehed w ghoxrin (21) ta' Marzu 2005 thallas valur ta' prodott hames elef tmien mija u zewg liri (LM5,802) u dan qalu sabiex jiggustifika ghaliex kien qed jitlob l-ammont tad-danni 'n kwistjoni.

Illi fis-seduta tal-hamsa (5) t'April 2006 huwa pprezenta prospett dettaljat li gie mmarkat bhala Dok. X li fih indika d-danni li kien qed jippretendi fl-ammont ta' erbat elef mitejn sebgha u erbghin lira Malin (LM4,247).

Illi nhar l-erbatax (14) ta' Mejju 2007 l-konvenut ipprezenta l-affidavit ta' **Angelo Giambra** (fol. 57). Ikkonferma li l-konvenut Anthony Grima kien xtara fertilizzant organiku minghand id-distributur tieghu lokali u cioe minghand il-konvenut David Micallef. Jghid ukoll li l-attur kien xtara xi oggetti ohra bhal *water treatment unit* izda kien habbtu biex hallsu taghhom, tant li mar iffitxu bil-ghan li jigbor dak dovut lilu u kien ra l-pjanti li kellhom Sea Gold qed jikbru. Qal li f'dik l-okkazzjoni l-attur ilmenta

mieghu li d-dulliegh ma kienx qed jikber u huwa kien qallu li ma kien jaf xejn dwar it-tkabbir tad-dulliegh, w ghalhekk zgur li ma kienx hu li tah id-doza li kellha tintuza. Qal li pero nnota li d-dulliegh kien mizrugh fuq il-gebel u mhux fil-hamrija. Qal li huma jikkalkulaw l-valur tal-fertilizzant skond l-ammont li ser jintuza skond in-numru ta’ pjanti u mhux skond l-*area*. Jghid li fil-fehma tieghu l-attur uza aktar fertalizzant milli kien necessarju.

Ix-xhud ikompli jghid li wara certu zmien l-attur halsu dak dovut lilu bhala bilanc mix-xiri tal-fertalizzant u ghall-bilanc tal-*water treatment unit* permezz ta’ cekk li ma ssarafx. Huwa jghid li ghalhekk huwa pprezenta kawza quddiem it-Tribunal tat-Talbiet iz-Zghar ghas-somma ta’ erbgha mitt lira Maltin, pero meta il-kawza waslet fl-ahhar, l-attur talab is-soprasessjoni ta’ dik il-kawza sakemm tigi deciza din, u hekk fil-fatt kien gara.

Jghid li l-prodotti ta’ Seagold huma kollha *organic* w ghalhekk ma jistax ikun li jikkawzaw il-hsarat li qed ighid li sofra l-attur. Jghid li l-ghar li seta’ gara kien, li l-prodott ma jikbirx hafna, pero dan ma kienx il-kaz ghaliex kif qal l-attur stess il-prodott kien qed jikber hafna. Jghid li kieku kien veru li l-attur sofra Danni, ma kienx jistenna s-snin sabiex jipprocedi kif fil-fatt ghamel.

Joseph Farrugia xehed nhar is-sittax (16) t’Ottubru 2007 u stqarr li huwa jokkupa l-kariga ta’ Segretarju ta’ l-Ghaqda tal-Haddiema Progressivi. Mistoqsi jekk jafx dwar il-prodotti Seagold, ix-xhud wiegeb li jaf dwarhom u jaf ukoll bl-uzu taghhom. Fil-fatt ighid li juzhom personalment fl-ghelieqi tieghu u jaf bdiewa ohra li sabuhom tajbin ukoll. Jghid li dawn il-prodotti huma ikel ghall-pjanti maghmula kollha mill-*algae*. Jghid li ma fihomx kimika, izda nutrijenti li huma bzonnjuzi ghall-pjanti.

Mistoqsi x'kienet l-esperjenza tieghu dwar l-uzu ta' dawn il-prodotti, jghid li kienet wahda tajba hafna u dan ghaliex meta beda juza dan il-prodott fuq il-qarabali u bdiet tersaq il-*white fly* fuqhom, din kienet titlaq mill-ewwel. Qal li kien jaf ukoll bidwi li uza dawn il-prodotti fuq it-tadam fis-serer u ma kellux mard fihom.

Saviour Vella ghalliem ta l-agrikoltura gewwa l-Istitut tal-MCAST xehed nhar il-hamsa w ghoxrin (25) ta' Novembru 2008 u stqarr illi huwa jaf dwar il-prodotti li jigu mibjugha mill-konvenut u cioe il-prodotti imsejha G Gold Europe u dan ghaliex il-propretarju taghhom kien gie l-Istitut u kien ghamel *demonstration* dwarhom u sussegwentement kien xtara ftit prodotti minnhom u pprovhom fuq tlett prodotti differenti in partikolari fuq il-hwawar, fuq id-dwieli u fuq il-wicc tad-dulliegh pero mhux kummercjalment. Qal li huwa uzhom fi stagun wiehed u tawh rizultat posittiv. Ikkonferma li ma uzahomx fuq il-prodott ta' hjar, bzar ahmar u bzar ahdar. Ikkonferma li l-prodott li uza kien *seaweed* u l-iehor kien *seaweed extract*.

Ikkunsidrat:-

Illi f'din il-kawza l-atturi qed jitolbu lil Qorti tikkundanna lill-konvenuti jhallsuhom is-somma ta' LM4,247 bhala Danni, rapprezentanti din is-somma valur ta' merkanzija difettuza mixtrija minghand il-konvenuti, liema merkanzija tikkonsisti f'kimika li rrovinatlu diversi prodotti tar-raba.

<u>Fl-ewwel lok</u> il-konvenut jghid illi huwa ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju, ghaliex huwa ma biegh xejn lill-attur Chris Grima msemmi fl-avviz w ghalhekk m'ghandu l-ebda relazzjoni guridika mieghu.

Illi l-konvenut David Micallef ma xehedx f'dawn il-proceduri, izda ressaq bhala xhud tieghu lil Angelo

Giambra li jghid li l-atturi xtraw fertalizzant organiku minghand id-distributur tieghu lokali, certu David Micallef, il-konvenut.

Chris Grima wkoll jghid li xtara dan il-prodott minghand il-konvenut. Din ix-xhieda ma gietx kontradetta fl-ebda hin mill-konvenut fil-mori tal-kawza w ghalhekk zgur li ma jistax jinghad li ma kienx hemm relazzjoni guridika bejn il-kontendenti w ghalhekk l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut qed tigi michuda.

Fit-tieni lok l-konvenut eccepixxa in linea preliminari ukoll li l-azzjoni hekk kif promossa mill-atturi hija guridikament improponibbli, stante li l-atturi qeghdin jitolbu rifuzjoni ta’ prezz ta’ merkanzija stante merkanzija diffetuza u fl-istess hin qeghdin jitolbu danni w ghalhekk japplika l-principju ‘*electa una via non datum recursus ad alteram*’ (**Angelo Fenech vs Paul Grech** deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili per Imhallef J. R Micallef fl-erbgha w ghoxrin (24) ta’ Settembru 2001).

Issa kif gie ritenut fis-sentenza **J. Tabone vs J. Deflavia** deciza nhar is-sebgha (7) ta’ Marzu 1958, huwa principju generali li n-natura w l-indoli tal-azzjoni ghandhom jigu misluta mit-termini tal-att li bih ikun nbdew il-proceduri. B’dan il-mod, jekk id-difett fit-tfassila tal-att li bih tkun inbdiet il-kawza, ma jgibx pregudizzju serju lill-parti mharka, allura l-procedura tkun tista tigi salvata, basta dan ma jaffettwax is-sustanza tal-azzjoni jew tal-eccezzjonijiet (vide **Falzon vs Spiteri** deciza fl-erbgha w ghoxrin (24) ta’ Gunju 1961 mill-Prim Awla al-Qori Civili.)

Illi sabiex tigi deciza t-tieni eccezzjoni tal-konvenut, jehtieg li jigi ezaminat l-arikolu 156(1)(a) tal-Kodici ta’ Organizazzjoni u Procedura Civili u dan proprju bil-ghan sabiex wiehed jara jekk inholoqx nullita fejn zewg talbiet guridikament

disinti jittresqu f'kawza wahda u sa liema limitu jista jsir dan bla ma jkun qed jinkiser dak li tipprovdi l-ligi.

Mill-kliem innifsu tal-imsemmi artikolu, johrog is-segwenti:-

a. Illi l-attur ghandu jiddentifika l-oggett tal-kawza billi jiddikjara r-raguni ghala jkun qieghed jitlob dak l-oggett.
b. Dak l-oggett u dik ir-raguni jridu jkunu mfissrin car u sewwa.
c. It-talba jew it-talbiet ikunu marbutin mar-raguni(jiet) kif premess fl-att tac-citazzjoni; u
d. Illi dawn l-elementi ghandhom jirrizultaw mill-att gudizzjarju nnifsu u mhux minn xi kjarifika li tista ssir dwarhom waqt is-smigh tal-kawza. (**R. Bezzina vs A. Galea** deciza fit-tletin (30) ta' Marzu 1998 mill-Prim Awla tal-Qorti Civili).

Illi jrid jinghad li kawza ghar-rifuzjoni ta' prezz f'bejgh skond l-artikolu 1427, hija msejsa fuq bazi ghal kollox differenti minn kawza mnissla minn bejgh t'oggett li jinghad li mhux tal-kwalita mifthema (fi kliem l-attur difettuza) skond l-artikolu 1390 tal-Kap 16, kif ukoll differenti minn kawza ghad-danni skond l-artikolu 2153 tal-istess Kap.

Dan jidher mhux biss mir-rimedju differenti moghti mil-ligi fil-kaz il-wiehed u l-iehor, izda wkoll mill-ghamla u l-grad ta' prova mehtiega biex wiehed isostni l-azzjoni tieghu, l-wahda jew l-ohra (vide **J. Cassar noe vs J Gatt** deciza fl-erbgha (4) ta' Dicembru 1998) kif wkoll mill-perijodu prekrittiv ta' kull azzjoni.

Issa minn ezami tal-avviz, jirrizulta li huwa minnu dak li stqarr il-konvenut, u cioe li l-atturi qed jitlob rifuzjoni ta' flus minhabba li l-oggett kien difettuz, mhux skond il-kwalita pattwita u mill-banda l-ohra qed jitlob danni prelikwidati. B'hekk l-atturi huma konfuzi fil-kliem li wzaw fit-talbiet taghhom u dan

> irendi pregudizzju ghall-imharrkin biex jiddefendu rwiehom kif jixraq minn dak li qeghdin jixluhom bih l-atturi u dan jinkwadra ruhu fl-ghamla ta' pregudizzju gravi msemmi fis-sub artikolu 3(1)(c) tal-artikolu 789 tal-Kap 12. (vide **A Vella vs A. Camilleri** deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili nhar il-wiehed w ghoxrin (21) ta' Frar 1997).
>
> Ghalhekk ghalkemm safejn hu possibbli l-Qorti ghandha tfittex li att gudizzjarju ghandu jigi salvat, izda dan jista jsir biss jekk kemm il-darba ma jkunx hemm fih nuqqas, li fil-qofol tieghu, l-ligi tqisu milqut b'difett li ma jistax jissewwa.
>
> Ghaldaqsant dil il-Qorti tiddecidi billi tilqa t-tieni eccezzjoni tal-konvenut u tiddikjara nulla l-Att ta' l-avviz u konsegwentement tichad it-talbiet attrici bl-ispejjez kontra l-istess atturi."

Il-kontestazzjoni ta' l-atturi kontra din is-sentenza hi koncepita fis-sens illi l-ewwel Qorti ma setghet qatt tiddikjara n-nullita` ta' l-att ta' l-Avviz, u jekk talvolta kienu jezistu nuqqasijiet procedurali li ma humiex ta' natura radikali u serja seta' dejjem jigi applikat id-dispost ta' l-Artikolu 173 tal-Kapitolu 12;

Mill-korp tas-sentenza appellata jirrizulta illi l-ewwel Qorti akkoljiet it-tieni eccezzjoni tal-konvenut li tghid illi "l-azzjoni kif hekk promossa mill-atturi hija guridikament improponibbli stante illi filli l-atturi qeghdin jitolbu r-rifuzjoni tal-prezz tal-merkanzija u filli qeghdin jitolbu danni u ghalhekk japplika l-principju "*electa una via non datur recursus ad alteram*". Biex waslet ghal din id-decizjoni l-ewwel Qorti ezaminat l-Artikolu 156 (1) (a) tal-Kapitolu 12, irragunat fuq il-bazi tal-kazistika minnha citata illi t-talbiet kienu konfuzi u dan ikkaguna pregudizzju lill-konvenut biex jiddefendi ruhu kif jixraq. Konsegwentement, ikkonkludiet li l-att kellu jigi annullat a norma ta' l-Artikolu 789 (1) (c) tal-Kapitolu 12;

Premess dan, jirrizulta mill-att promotur bl-Avviz illi l-atturi javvanzaw zewg talbiet; ossija (1) ir-rimbors lura tal-prezz tal-prodott kemikali mixtri minghand il-konvenut, u li huma jikkwalifikaw bhala difettuz; u (2) id-danni sofferti bl-uzu ta' dak l-istess prodott fl-ucuh tar-raba';

Il-konsiderazzjonijiet li taghmel din il-Qorti fir-rigward ta' l-att ta' l-Avviz kif ifformulat huma s-segwenti:-

1. It-talbiet kif redatti ghandhom rapport mal-kuntratt ta' bejgh li permezz tieghu l-atturi xtraw prodott kemikali minghand il-konvenut ghall-applikazzjoni tieghu bhala fertilizzant organiku ghall-kultivazzjoni tar-raba';

2. Huwa veru li dawn it-talbiet jippartecipaw minn zewg azzjonijiet, il-wahda kontemplanti l-vizzju tal-prodott u l-ohra inerenti ghad-danni. B'danakollu, ma jistax jinghad illi ma humiex intelligibbli jew li huma vagi jew nieqsa minn esposizzjoni cara;

3. Evidentement ukoll, minn kif sottomessi, l-istess talbiet ma humiex fil-forma alternattiva b'mod li jista' jinghad li l-atturi hallew f'idejn il-Qorti l-ghazla li tilqa' wahda minnhom skond ir-rizultanzi tal-provi. Ara "**Avv. Dr. Antonio Caruana -vs- Avv. Dr. Gaudenzio Borg *et nomine***", Appell Civili, 4 ta' Novembru, 1960. Effettivament, l-atturi kienu qed jippretendu sew ir-rimbors tal-prezz li hallsu ghax-xiri tal-prodott u, ukoll, ir-rizarciment tad-danni. Jekk, imbaghad, huma ghandhomx ragun fil-pretensjoni l-wahda jew l-ohra, jew it-tnejn flimkien, din hi kwestjoni ohra li tiddependi sa certu punt mill-valutazzjoni li trid issir. Il-Qorti uzat il-frazi "sa certu punt" mhux minghajr raguni. Hu konkordament ricevut fi skorta ta' decizjonijiet illi ghax-xerrej mhix prospettata mil-ligi l-azzjoni ghad-danni izda biss dawk l-azzjonijiet ikkontemplati mill-Artikoli 1390 u 1424 tal-Kodici Civili. Ara"**Anthony Baldacchino ivs- George Mifsud *et***", Appell Inferjuri, 24 ta' Jannar, 2007 u "**Joanne Fenech -vs- Mario Lagana *et***", Appell Superjuri, 28 ta' Novembru, 2008;

Maghdud dan, il-Qorti tghaddi issa biex taghmel dawn ir-riflessjonijiet li gejjin in mertu ghar-ragonament u l-konkluzjoni ta’ l-ewwel Qorti:-

(1) Fl-ewwel lok ir-rikorrenza li taghmel l-ewwel Qorti ghall-Artikolu 156 (1) (a) tal-Kodici ritwali hi guridikament zbaljata. Dan ghal raguni illi l-procedura prevvista b’dan l-artikolu hi intiza ghall-atti prezentati quddiem Qorti Superjuri. Invece, il-procedura applikabbli ghal Qorti ta’ gurisdizzjoni civili ta’ sede Inferjuri huwa l-Artikolu 171 (1) ta’ l-istess Kodici fejn fl-avviz huwa bizzejjed li, barra mill-firma tar-Registratur, ikun hemm l-ismijiet tal-partijiet u t-talba ta’ l-attur, oltre l-jum u l-hin li fih il-konvenut ghandu jidher. Ma’ dan hu abbinat ukoll l-Artikolu 213 ta’ l-istess Kodici;

(2) Jinsab dedott fis-sentenza “**Genovese -vs- Cesareo**”, Appell Inferjuri, 11 ta’ Novembru, 1889, “*per domanda nell’articolo 195 Cod. Proc. Civ. [*illum Artikolu 171 (1)*] s’intende una espressione di cio che l’attore creda essergli dovuto in qualunque forma intelligibile; e su tale domanda la Corte procede ‘sola facti vertate inspecta’, applicando la legge secondo il fatto provato, malgrado che la domanda medesima non sia stata cosi regolare come dovrebbe dovuto essere in un procedimento innanzi una Corte Superiore*”. Ara fl-istess sens konformi “**Carmelo Galea -vs- Francesco Bigeni**”, Appell Inferjuri, 20 ta’ Novembru, 1920 u “**Spiridione Muscat -vs- Antonio Azzopardi**”, Appell Inferjuri, 14 ta’ April, 1956;

(3) Dejjem in tema, anke kieku stess, u dan *gratia argomenti* biss, kellu jkollu applikabilita` l-Artikolu 156 (1) (a), tajjeb li wiehed ifakkar illi l-gurisprudenza taghna interpretat dan l-artikolu fis-sens li ma giex adottat ir-rigur li donnhom iridu jfissru l-kliem tieghu. Gie wkoll ritenut illi l-ligi ma tirrikjedix kliem partikulari ghal kif ghandha tigi redatta c-citazzjoni (fil-prezenti, “ir-rikors”) imma bizzejjed li jinftiehem x’ikun qed jitlob l-attur. Ara “**John Mallia -vs-**

Maria Assunta Borg *et*", Appell Civili, 15 ta' April, 1977 u s-sentenzi f'din kompendjati;

(4) Minghajr ma taddentra aktar milli mehtieg fil-mertu tal-kwestjoni, din il-Qorti ma tistax ma tosservax, bil-kontra tad-deduzzjoni ta' l-ewwel Qorti, illi l-ewwel talba ma tirpozax ruhha fuq in-nuqqas tal-kwalita` pattwita fit-termini ta' l-Artikolu 1390, Kapitolu 16. F'dan il-kaz ma kienx hemm ir-rifjut tal-prodott u, anzi, jidher li dan gie ricevut mill-atturi-xerrejja u wzat ukoll minnhom ghall-iskop li ghalih inxtara. Dawn il-ftit fattispeci jillustraw li l-qaghda mhix dik fejn xerrej jista' jaghzel jew li jirrifjuta l-haga u jitlob id-danni, jew li jircievi l-haga bi prezz anqas fuq stima ta' periti (Artikolu 1390). Pjuttost, anke minn dak referenzjat fl-Avviz ghal difetti fil-haga komprata, il-kwestjoni donnha taggira ruhha fuq id-dispost ta' l-Artikolu 1424. Jekk imbaghad l-atturi utilizzawx dan ir-rimedju kif trid il-ligi jew il-fatti jsostnux il-bazi tieghu din hi kwestjoni li l-ewwel Qorti jkollha tistharreg fuq l-istregwa tal-provi u tal-principji tad-dritt applikabbli. Jibqa' l-fatt illi mill-ottika procedurali t-talba hi proposta b'mod li tinftiehem, u, konsegwentement, ma kienet tarreka ebda pregudizzju lid-difiza tal-konvenut ghaliha u ghaldaqstant ukoll, ma kellhiex tattira l-estem tan-nullita`.

Ghal motivi kollha suesposti din il-Qorti qed tilqa' l-appell, thassar ghal kollox is-sentenza appellata u tirrimanda l-atti lura lill-ewwel Qorti ghall-konsiderazzjoni minnha tat-talbiet u ta' l-eccezzjonijiet l-ohra ghalihom. Fic-cirkustanzi l-ispejjez jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------